

Eğitim Öğretimde Keyfilik

Yılmaz KÜÇÜKMERİÇ(*)

Okulda eğitim denince öğrenci, öğretmen, izlençe (program) gelir akla. Bunların içinde en etkin olanı öğretmendir kuşkusuz. Okulun öğretmenleri, zaman zaman kurul toplantıları yapar, aynı dersin öğretmenleri zümre toplantıları. Neden? Aynı sınıfta dersi olan öğretmenler sınıf öğretmenler kurulu yaparlar. Niçin? Sınıf rehber öğretmenleri ayrı toplantı düzenlerler. Eğitsel kolların rehber öğretmenleri kendi aralarında toplanırlar. Niye?... Tüm bu toplantıların ereği, öğretmenler arasında eğitim, öğretim, yöntem birliği sağlamaktır. Eğitimdeki yenilik ve gelişmeleri irdelemek; yeni yöntem, ilke ve teknikleri derslerde nasıl uygulayacaklarını saptayıp, aralarında birlik ve beraberliği sağlamak için. Örneğin okullarda eğitsel yayınlar özgün ve çarpıcı olmalıdır. Tüm eğitsel kollar bu kurala uymalıdır.

Zümre toplantılarında özellikle izlenecek teknikler, günlük ve dönem ödevleri ile yazılı, sözlü yoklamalarda göz önünde bulundurulacak noktalar üzerinde kararlar alınır. Dönem ödevlerinin ne zaman verileceği ve konuları saptanır. Özellikle araştırma ve incelemeye dönük olması üzerinde durulur. Zümre toplantılarında alınan kararlar bağlayıcı olup, öğretmenlerin uymaları, uygulamaları gereken kararlardır.

Sınıf öğretmenler kurulu toplantılarına gelince... Ereği : Sınıf rehber öğretmen tarafından sınıfındaki tüm öğrencilerin o sınıfta dersi olan diğer öğretmenlere tek tek, tüm yönleriyle tanıtılması; sınıfta öğretmenler arasında eğitim, öğretim, yöntem, teknik, ilke ve disiplin birliği sağlanması; sınıf ve öğrenci sorunlarına, başarısızlık ve dengesizliklerine uygulanabilir somut önlemlerin saptanıp, özen ve özveriyle uygulamaya konmasıdır.

Tüm bu kararların bilimsel ve çağcıl, uygulanabilir, çocuğa, sınıf ve öğrenci düzeyine göre olması temel koşuldur. Diđer önemli nokta da bu kararlara o sınıfta dersi olan tüm öğretmenlerin uyması ve özenle uygulamaları, sınıf öğretmeni ile sıkı işbirliği özverisinin

(*) Fransızca Öğretmeni

de bulunmalarıdır. Örneğin her öğretmenin dersini sevdirep, öğrencilerde derse karşı ilgi istek uyandırması ilk koşuldur. Bunun için öğrencileri güdüleme gerekir. Yoksa başarı sağlanamaz. Sınıfta sağlıklı bir eğitim öğretim için öğretmen bu kurala uymalıdır. Bu kurala ilgisiz bir öğretmen eğitimi ters yönde etkilemiş olur. Ayrıca örneklemek gerekirse, derslerin aktif şekilde işlenmesi, öğrencilerin derse katılımlarına özen gösterilmesi ön koşul olarak karara bağlanmışken, bazı öğretmenler pasif şekilde, eski deyişle takrir (anlatım) yöntemini uygularlarsa elbette eğitim büyük bir yara alır, açmazlar başlar; öğrenciler gözlem, araştırma, inceleme, kendi kendine öğrenme özelliklerini kaybederler. Bu uygulamanın en çekinceli yanı, ilgileri azalır ve derste dinleyici durumunda oldukları için, yaşları gereği hızlı bir fizyolojik, biyolojik ve psikolojik gelişim ve değişim içinde olmaları nedeniyle tüm iyi niyetlerine karşın dalıp giderler ve dersi anlayamazlar... Sonra da öğretmen dinlemiyorlar diye yakınır, alınan kararlara uymuyor, yöntem ve teknik konusunda kendisini yenilemiyor, eğitimi olumsuz yönde etkiliyor, başarısızlığa kendisi neden oluyor; çağdaş, bilimsel eğitime karşı direniyor demektir...

Eğitimde birliği sağlamak, keyfiliği önlemek için neler yapılabilir? Anlatım yönteminde ısrarlı öğretmenler, öğrencilerin dersi izlemesini, öğrenmesini sağlayabilmek için, on dakika konuyu anlattıktan sonra o kısım ile ilgili olarak sınıfa birkaç soru yöneltirler ve doğru yanıtlayan öğrencilerin bilgilerini notla değerlendirme yoluna giderlerse, öğrencileri derse yönlendirmiş, bu yöntemin sakıncalarını kısmen gidermiş olurlar. Anlatma - dinleme yöntemi sonucu ve sözlü yoklamalara yeterince yer verilmediğinden, çocuklar genelde sözlü anlatımda yeterince gelişme gösteremiyorlar. Çoğu öğretmen de sözlü yoklama yerine «Sözlü yazılısı» adı altında ayrıca yazılı yapıyorlar. Sonuçta, hele yazılılarda da başarılı ise öğrenci hiç sözlü yoklama olmuyor. Öğrencinin kişisel ve sosyal gelişimini engelleyici bir uygulama. Elden geldiğince sözlü kontrollara yer vermek yararlı olur.

Eğitimden beklenen, iyi davranışların kazanılmasıdır. Öğrenme ise herkes için gerçekleştirilebilir. Bu olanağı sağlayan demokratik eğitimidir. Öğretmenin sınıfta tüm öğrencilerle ayrı ayrı ilgilenip, yardımcı olması, onları yüreklendirmesi demokratik eğitimin özelliğidir. Sınıfta belli ölçüler içinde bireysel öğretime yer verilmesi öğrenciler arasındaki başarı farklılıklarının azaltılmasında önemli rol oynar.

Okullarımızda uygulanagelen öğretimin en çekinceli yanı, her öğrenciye aynı anda aynı öğretim ortamının yaratılmasıdır. Sınıflarda bireysel öğretime belli ölçülerde yer verilmediği sürece başarı farklılıkları sürecektir!... İşin acı yönü, bu bilimsel çağcıl gelişmelerin henüz öğretmen ve okul yönetici kitlesine yansımamış olmasıdır!... Böylece kıyım, farkında olmadan sürdürülmekte, sağlıksız bir toplumsal yapılaşmaya gidilmektedir. Birçok öğretmen ve yönetici, öğrenciler arasında bireysel farklılıklar bulunduğundan, bazı öğrencilerin öğrenemeyeceğini kanıtlamaya devam etmektedirler. Okulda değerlendirme, elemeyi hedef alıyor, öğrencileri birbiriyle karşılaştırıyorsa, başarısızlık sürüp gidecek demektir. Oysa, öğrenciler arasındaki farklılıklar, öğretimin bireyselleştirilmesiyle giderilebilir. Eğitim öğretim, eleyici değil yetiştirici olmalıdır. Değerlendirmede ölçü, öğrencilerin birbiriyle karşılaştırılması değil, herbirinin kendi konumu içinde değerlendirilmesidir. Böyle bir uygulamada öğrenciler, hedefe farklı yöntem ve farklı sürede ulaşırlar. Ferdi farklılıklara göre yaklaşım ve öğretimin başarıyı % 85'e kadar yükselttiği saptanmıştır. Demokratik eğitimde, eskinin anlatma yöntemi yerini küme çalışmalarına bırakmıştır. Öğrenmeyi öğrenci, kendi kendine gerçekleştirmektedir. Artık öğretmen öğreten değil, ne öğrenileceğini ortaya koyan, öğrenciyi güdüleyen, öğrenciye göre yöntemi belirleyen, öğrencinin gelişimini izleyen, öğrenmedeki zorluklarını giderici önlemleri alan kimsedir.

Öğretmenin aşırı otoriter ve baskı yanlı oluşu veya aksine pasif ve öğrencilere karşı ilgisiz olması eğitim öğretimi olumsuz yönde etkilemektedir. Demokratik eğitimi uygulayan, öğrencilere özgür düşünme ve hareket edebilme olanağı veren, sınıfında konuları onlarla birlikte ve bol araçla işleyen, dersi canlı ve anlaşılır kılan, onlara sorumluluk veren; öğrenme, araştırma ve incelemeye, problem çözmeye yönelten, sınıf başkanını sınıfın seçmesine olanak tanıyan öğretmenlerin okuttuğu sınıfların daha başarılı, daha iyi yetişmiş oldukları saptanmıştır. Eğitimin demokratik, çağcıl ve bilimsel olması temel koşuldur. Öğretmenin hoşgörülü olması, yanlışlarından ötürü öğrencilerini kınamaması çok önemli bir ilkedir. Aksi davranış, cesaretlerinin kırılmasına ve derse ilgilerinin azalmasına neden olur. Böyle bir tutumla dersi sevdiremeyiz. Çocuk dersten ve bizden soğur, uzaklaşır... Bu tutum, başarısızlığa neden olur.

Okullarda eğitimcilerin, başarılı ve deneyimli, nitelikli öğretmenlerin ve yöneticilerin toplantılarında öğretmenlere eğitimdeki yenilik ve gelişmeleri duyurmaları ve eğitim öğretimle ilgili çağcıl, bilimsel

ayınları tanıtmaları, onlara bu gibi konularda rehberlik etmeleri; ayrıca yılda birkaç kez velilerle yapılacak toplantılarda ve sınıf rehber öğretmenlerinin veli toplantılarında anne babaların eğitim yönünden ve çocuklarına nasıl davranmaları gerektiği, onlara nasıl yardımcı olabilecekleri konularında bilgi vermeleri okul-aile dayanışması ve eğitimin ereğine ulaşabilmesi için gereklidir. Bu amaçla okullarda eğitici bilimsel toplantılar, açık oturumlar, paneller düzenlenebilir. Bildiriler sunulabilir.

Disipline dayalı eğitim yerine, demokratik eğitimi yeğlemek gerekir. Öğrencilerin sorunları ile vaktinde ilgilenmek, disiplin suçuna yönelmelerini önler. Örneğin, iyi bir öğretmen, öğrencilerinin kopyaya yönelmelerine gerek bırakmayacak şekilde konuları anlaşılır şekilde vererek, onların üzerinde saygınlık ve güven duygusu uyandırır. Böylece başaramama kaygıları giderilmiş olur, kopyaya gerek duymazlar. Yoksa intiharlara varan kötü sonuçlarla karşılaşmaktadır. Ülkemizde kopya çektiği için disiplin cezası alan ve bu nedenle yaşamına son veren öğrenci sayısı az değildir. Bu çocuklarımız, bilinçsizce uygulanan çarpık disiplin anlayışının kurbanlarıdır. Öğretmedeki bilinçsizlik ve eksikliklerimizin bedelini onlar, yaşamları ile ödüyorlar!... ve bizler hâlâ onları kurban etmekten çekinmiyoruz!...

Eğitim öğretimde keyfiliği önlemede en etkin yol, branş öğretmenlerinin ekip çalışmasıdır. İşbirliğinin, dayanışmanın en iyi uygulama modeli. Tüm bunların yanısıra en önemlisi öğretmenin kendisini alan ve eğitim bilgisi, genel kültür yönünden çok iyi yetiştirip gerçekleştirmesine, sürekli yenilemesine, çalışkanlığına ve özverisine bağlıdır. Bu nedenle okul kitaplıklarının ve laboratuvarların geliştirilmesi ve derslik sistemine yönelme zorunludur.

SONUÇ : Çağdaş eğitim-öğretim, öğrencileri güdülemeye ve tanımaya önem veren, bilimsel, demokratik, hoşgörülü; öğretmenler arasında ekip çalışmasına, öğrencilerde sözlü anlatımı geliştirmek için sözlü yoklamalara yer veren, öğrencileri araştırma, inceleme, sorun çözmeye, kendi kendine öğrenmeye yönelten, derslerin aktif ve araçla işlendiği, öğrencilerin derse katılımına olanak veren, anlatım yerine küme çalışmalarının yapıldığı, bireysel öğretime yer veren, öğrencilere uygun öğrenme koşulları yaratıp, sınıfta öğrenme için zevkli bir ortam hazırlayan, her öğrenciye başarıyı tatma olanağı veren, öğrenciyi düşünmeye sevkeden, öğrencilerde başarılı olma fırsatı yaratan, öğrencilerin birbiriyle değil, kendi kendisiyle yarışmasına olanak veren; görsel-işitsel, sorun çözme yöntemlerine; çocuğa göre, bilinenden bilinmeyene, kolaydan zora, gözlem-deney,

yaparak öğrenme ilkelerine ve soru-yanıt, tümevarım tekniklerine yer veren; ereği : özgür, düşünen, araştırıcı, yaratıcı bireyler yetiştirmek olan, keyfiliğe yer olmayan bir süreçtir.

KAYNAKÇA

- 1 — Fidan, Nurettin. Okulda Öğrenme ve Öğretme Ankara - Kadioęlu Matbaası 1986
- 2 — Oęuzkan, A. Ferhan. Orta Dereceli Okullarda Öğretim. Ankara - Emel Matbaacılık Sanayii 1985
- 3 — Orta Öğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Sorunları. TED Yayınları. Ankara - Şafak Matbaası 1983
- 4 — Orta Öğretim Kurumlarında Fen Öğretimi ve Sorunları. TED Yayınları. Ankara - Şafak Matbaası 1984
- 5 — Köknel, Özcan. İnsanı Anlamak. İstanbul - Altın Kitaplar Yayınevi 1986

Yeni yılın, sağlıklı, mutlu ve
başarılı günler getirmesini
dileriz

— EĞİTİM ve BİLİM,